

« zurück blättern vor »

BRAMA subst. f. (m.), ab 1471; auch *bram.* **1)** ‘wertvoller Kopfputz für Frauen; Schmuck, der von Frauen an Armen oder Beinen getragen wird’ – ‘drogocenne, ozdobne nakrycie głowy noszone przez kobiety; ozdoby noszone przez kobiety na nogach lub rękach’: 1471 MPKJ V 88, STP *Polokthy, bramy, pachi *perichelides.* o [LBel.] 1638 Otw.Ow. 93, L *Włosy głaszczce, nasuwnia nasuwa, By iako naykształtniey leżał, stara się o to, Aby bramy i wszystko widać było złoto.* – STP, L, SWIL, SW (stp. m. u.), DOR (daw.). **2)** ‘Besatz (aus wertvollem Stoff), Bordüre’ – ‘obszycie (z kosztownej tkaniny), lamówka’: 1490 Erz 5, STP *Fimbria est extremitas vestis, bramą: hora etc. quarto significat fimbriam vestimenti, ein sawm, bramą.* o 1543 RejRozpr H3v, SPXVI *Pofśárgáíq stáre bramy A niemafz zaczkupić nowych.* o 1551 Sekl. 107, L *Te bramy były sznury, i iakoby kutasy, które żydzi u czterech rogów szat swoich na dole nosili.* o 1572 Budn. Num. 15 39, L *Niech poczynią sobie bramy na potach szat swoich i położą na bramie sznur modry; i będzie u was na bramę.* o (1590) 1754 A.Kchn.W. 92, L *Wyszła Dydo szorcem Tyrfskim z wzorzystym bramem otoczona.* o 1597 Zbil.Dr. F.4, L *U dotu szaty bram szeroki z perel nasadzony.* o (1625) 1626 Falib.Dys. 3, L *Pani z bramami, Jego Mość w szafianie.* o (1629) 1642 SzyrDict 21, SP17 *Brama v száty, listwa. Limbus.* o 1632 Bibl.Gd. 32, L *Rozpór szaty obwiedziesz bramą plecioną w pancierzowy wzór, aby się nie rozdierał.* o [LBel.] 1779 Moszcz Trotz, MAY – (SLA), STP, SPXVI, MAČZ, ČN, TR, L, SWIL, SW, DOR (daw.). **3)** ‘Wandverzierung’ – ‘ozdoba na ścianę’: [hapax] 1560 RejWiz 11v, SPXVI *Więc ná ściánach spálery á rozličné bramy.* – nur SPXVI. **4)** pl. ‘Lästerei, Kritik, Nachrede’ – ‘obgadywanie, krytyka, obmowa’: 1599 Papr.Kl. 720, L *Acz bez bramów nie wydzie, ia tak temu tuszę; wszakże chęć ku oyczyźnie w nim pochwalić muszę.* o [LBel.] 1697 Bratk. J3b, L *Strzeż się zaiączku zawsze lisiey iamy, Trafisz na liszkę, toć poszyje bramy.* – L (fig.), SWIL (prze. fig.), SW (stp. przen.). o **Var:** *bram* subst. m., 1543 RejRozpr H4, SPXVI – SPXVI, MAČZ, L, SWIL, SW, DOR; *brama* subst. f., 1490 Erz 5, STP o [LBel.] 1779 Moszcz Trotz, MAY – (SLA), STP, SPXVI, MAČZ, ČN, TR, L, SWIL, SW. o **Etym:** **1)** nhd. *Bräme* subst. f., ‘Rand, besonders Besatz von Pelz, Stickerei, Saum’, SAN, nur für Inh. **2)** nhd. *Brame, Bräme* subst. f., ‘Rand, z.B. von Pelzwerk’, ADE, nur für Inh. **2)** o **Hom:** *brama* subst. f., ‘Tor’, bel. seit 1412, STP, zuerst geb. MAČZ. o **Der:** *bramka* subst. f., 1492 RocznKraK XVI 58, STP, zuerst geb. MAČZ, nur für Inh. 1, 2; *bramek* subst. m., [hapax] 1545 ZapWar nr 2625, SPXVI Nur für Inh. **2)** *brameczka* subst. f., 1563 Radz.Ezech 16 32, L, zuerst geb. L; *bramik* subst. m., 1564 Mącz 193d, SPXVI o (1606–1608) 1899 NiemPam 173, SP17, nur für Inh. **2)**